

RMIr. III.

261/6.

LB XX 340916,

aria 100 Mt.

Ludwig Rosenthal 7/8 904

R. M. Jr.

III. 261. 6

25
1911
size

Scabo III - 859 - 3 pls

HVNGARIÆ PERI-
clitantis Legatorum,

REXNDI DOMINI DEMETRII
NAPRAGI, ECCLESIARVM AGRIENSIS
& Orodienfis Maioris Præpositi: & Gene-
rosorum Dominorum Nicolai Zokolij
de Kis Varda, & Michaëlis Kelle-
mesi Vicecomitis Comi-
tatus Sáros,

AD

Sereniffimum Potentiffimumq̃.

SIGISMVNDVM TERTIVM, POLONIÆ
ET SVECIAE REGEM, MAGNVM DVCEM
LITHVANIAE, RVSSIAE, PRVSSIAE, MASO-
VIAE, LIVONIAE, SAMOGITIAEQVE: ET
INCLYTOS REGNI POLONIAE, MAGNIQ̃
DVCVTVS LITHVANIAE, &c. ORDINES,

O R A T I O,

In Comitii Generalibus Cracouiæ habita, die
2. Mensis Martij, Anno Domini,
M. D. XCV.

Pfalm. 34.

APPREHENDE SCVTVM ET ARMA,
ET EXVRGE IN ADIVTORIVM
MIHI

M. D. XCV.

HUNGARIÆ PERICLI TANTIS LEGATORVM

Oratio.

ACRATISSIMVS
Romanorum Imperator RVDOLPHVS
II. &c. Dominus
& REX noster cle-
mentissimus, co-
mitia ad decimam
preteriti mensis Fe-
bruarii diem omni-

bus Hungarię statibus & ordinibus Posonii ce-
lebranda indixit. Quò dum vniuersi proceres
confluxissent, antequàm felicia auspicia co-
mitiorum regni nostri posuissent, & antequam
ad alium regni negotiorum tractatum venif-
sent: primò omnium nos ad Vestram Serenita-
tem, atque ad omnes huius inclyti regni ordi-
nes, tanquam DOMINOS, amicos, & vici-

nos, propriæ salutis atque incolumitatis & cō-
munis Reipub. Christianæ permansionis ama-
tores mittendos decreuerunt, & quædam per
nos communi omnium voto, & suffragio huic
amplissimo ordini dicenda, in mandatis dede-
runt. Atque in primis S. Regiæ M. demissa ob-
sequia, & obseruantiam, tum omnibus huius
potentissimi ordinis proceribus, prompta, &
parata officia, omneque bonæ vicinitatis stu-
dium deferentes, in rebus agendis prosperita-
tem ac felicitatem, regno isti florentissimo pæ-
cem & tranquillitatem, fortunæ constantiam,
denique omnibus & singulis vitam diuturnam
salutemque precantur: nosque de rebus, peri-
culis, extremoque ferè excidio afflictissimi re-
gni Hungariæ, in hoc pulcherrimo, ornatissi-
moque vestro confesso, breuiter dicturos; vt
attentis & benignis auribus exaudiatis, officio-
sè petunt.

Hungaria quondam regnum magnitudine,
elegantia, vbertate florentissimum, camporū
omnia pecorum genera, sponte producenti-

um, spatio latissimum, fruges omnigenas, quas ad usum humani generis prouidentissimus Deus ex terræ visceribus, modicis saltem laboribus educit, vnico aut altero aratro eam colentibus copiosissimè producit: & sæpè dum filiginem recipit, selectissimum triticum effundit; & quidem tanta in abundantia, vt cumulis & aceruis, non horti, non horrea, non pagus integer, imò vix campi ipsi sufficiant: eadem terra, eodem anno, in iisdem pascuis greges pecorum pascit: fœnum copiosissimè largitur: tandem aratro sulcata, diues fructibus, messorum lætos excipit. Accedit tanta ouium, bouum, omnisque generis pecorum multitudo; vt vnus tantummodo oppidi, non dico sigillatim, sed greges numerandi frustra laborem suscipias. Et quamuis vicinas prouincias & regna singulis annis aliquot armentorum millibus reficiat; suisque etiam incolis sufficientem carni-um copiam præbeat; integros tamen campi & pastores habent greges: non decrescit eorum numerus: nihil accolis deficit: non conquerun-

tur lanij, ac veluti fylua feris plena, & externis venatoribus, edicto propriij possessoris publico prohibita, apris, ceruis, damis, leporibus, & alijs quàm plurimis feris, cùm ad necessitatem, tum ad voluptatem hominum procreatis refertissima est; sic per totum ferè regnum Hungariæ pecorum innumerabilis copia diffunditur. Quid commemorem sinuosos, profundos, latos, rapidosq; fluuios? quorum, vt plerique fide digni Historici tradunt, tertia pars varijs piscium generibus decurrit; Tibiscum, intelligo, Danubium, Sauum, Drauum, quibus Hungaria, veluti platea quædam contra irruentes hostes ferreis catenis cincta, hostem tutior & securior specularatur. Taceo montium altissimorũ admirabilem fertilitatem, qui quàm præstantia claritate, odore, suauitate & fragrantia progenerent vina; testes sunt cùm aliæ vicinæ nationes, tum Poloni ipsi, qui singulis annis horum beneficio recreantur, ornantur, exhilarantur. Prætereo cùm feris variij generis, tum are, cupro, stanno, argento, auro deniq;

deniq; , aliisq; preciosissimis metallis superbos montes. Quod enim aurum huic nostro , vel puritate , vel splendore , vel pondere comparandum ? Regnum verò ipsum circumiacentibus vndique prouinciis , vtpotè Transilvania , Moldauia , Valachia , Bulgaria , Rascia , Dalmatia , quasi fortissimis quibusdam propugnaculis munitum , arcibus magnificè extructis , ciuitatibus , oppidis , frequentibusq; villis & maximis & populosis pulcherrimum : Cardinalibus , Archiepiscopis , Episcopis , Ecclesiasticorū denique omnium frequentibus ordinibus , honoribus , titulis , atq; dignitatibus , templis , aris , sacerdotum collegiis , amplissimisq; redditibus ditissimum : religionis integritate , pietate , diuino cultu , ceremoniis , atq; omnium virtutū cumulis ita splendidum , ita ornatum ; vt totum fere orbem Christianum ad naturalem sui reuerentiam & admirationem rapuerit : ad pietatis , fortitudinis , hospitalitatis , liberalitatis , pudicitiaēq; exemplum incitārit. Quæ enim gens vnquam in sua patria tam diues , tam opulenta

pulenta, generisq; splendore tam præclara ex-
 titit, quæ aliquando ad honores titulosq; Hun-
 garicos non aspirauerit? Extant apud nos vsq;
 ad hodiernum diem multorum illustrium vi-
 rorum nomina, qui relictis paternis laribus,
 solo Hungarico contenti, eiusque opibus ac
 diuitiis illecti, vitam potius, quam vt in propria
 redirent amiserunt. Sed quomodo proceres
 amplissimi mutatum est aurum? quomodo
 obscuratus color noster? quomodo deiecta
 pulcherrima capitis nostri corona? Eheu, in mi-
 ferabilem luctum versa est cythara nostra: pro-
 strata, conculcata, ac pene deformata pulchri-
 tudo nostra. Eheu, quomodo pudicissima le-
 ctissimaq; virgo in auribus, monilibus, corona
 speciosa, gemmis & vestibus preciosissimis o-
 lim exornata, iam penitus denudata. Nostræ
 ne obsecro socordia, vel Christianorum diffi-
 diis discordibusq; animis, vel certè Hungaro-
 rum peccatis id ita commerentibus, impuræ,
 foedæ, barbaræq; Turcorum & Scytharum gē-
 ti violanda relinquitur? O tempora nunquam
 expe-

expectata: O fortunę instantiam, ô miserandam felicitatis nostrę mutationem nunquam antea præuisam, sed ne cogitatam quidem. O nostram simplicitatem, qui hosti multis cladibus, virtute maiorum nostrorum fracto credidimus. Audite quæso, nobilissimi ordines, in quantam, quam uè miserabilem calamitatem & angustiam leuitas, inconstantia, perfidiaq; Turcica nos præcipitauerit. Nobilissimę Hungarię regiones, vasta solitudine & situ fœdè horrent: ubi, quot agros, quot vrbes, quot templa, quot aras, pietatis loca, profanè & sacrilegè teterrimi hostis manus, his tantum elapsis temporibus, euerterunt: nec euerterunt solum; sed in abominandam Mahumetis superstitionem mutauerunt? Nulla domus in Hungaria luctu, & mœrore vacat: liberi ante parentum ora, parentes in conspectu liberorum, honestissimę matronę & pudicissimę virgines, pars, dictu miserabile, atrocissimè ceduntur, pars ad explendam turpissimam insolentissimi hostis libidinē, in miserandam fune-

flammâ; seruitutem rapiuntur: Sacerdotes Do-
 mini in ipsis diuinis sacrisque operibus cædun-
 tur, & impiè immanissimeq; trucidantur; eo-
 rumque innocenti sanguine, & cerebris gla-
 dio hostili dispersis, templa, aræ, & sacræ ve-
 stes, quibus in tremendo sacrosancti sacrificij
 opere vestiuntur, inaudita atrocitate comman-
 culantur. Quot incendia, quot calamitates,
 quanta mala superiore quoq; anno acceperi-
 mus; vtinam nobis audisse potius, quàm spe-
 ctasse, & pròh dolor pertulisse licuisset. Nunc
 etiam vniuersam Hungariam miserrima serui-
 tus opprimit: neq; focos, aut aras habemus:
 neq; patriis bonis frui, neque fungi honoribus
 in posterum fas erit; nisi benignissimum serua-
 toris Opt. Max. numen, & externa gentium,
 vicinorumq; regnorum indomita virtus præ-
 stò illi fuerit. Circumuallatum regnum Hun-
 garicum munitissimis propugnaculis, nimirũ
 vtraq; Misia, Dardania, Dalmatia, Illyrico, Ra-
 scia, Bulgaria fuerat: quibus omnibus per frau-
 dem hostilem amissis, nunc iam squalida &
 moesta

mœsta Hungaria seipsam luget. Cùm ipse mecum reputo prouincias, quibus spoliati sumus; vix profectò tempero à lachrymis, cùm recollectione malorum quæ patimur, tum verò vltimi exterminij, quod, Iaurino naturà & arte munitissimo, tum aliis vicinioribus præsiidiis occupatis, haud dubiè ceruicibus nostris imminabit. Cæterę prouinciæ nobis ademptæ, vegetigalia & fines nostros minuerant, sedesq; regias occupauerant: at capto Iaurino, hostis immanissimus, non Pannoniæ tantum reliquias, sed, pròh dolor, omnium regnorum, vicinorū, & prouinciarum fines, audacissimè penetrauit, atq; S. Romani Imperij clauēs manibus ferè conclusit. Duo tantum restant in Hungaria anguli, non ita ab hoste tuti quàm integri: alter meridiem versus, alter septentriones versus, quos hostis truculentissimus, dilatandarum suæ tyrannidis finium avidissimus armis, opibus, & numeroso milite, afflictissimis Hungarorum rebus, longè superior, vnica ex Thracia copiarum suarum expeditione, suo imperio &

nefandæ crudelitati mancipabit. Sed quiescet
 tandem hostis dirissimus: & Hungaria potitus,
 solaque illa contentus, in Thraciam victor ad
 ocium redibit: neq; regnis & prouinciis, con-
 terminis præsertim, in amicitiam suam semel
 receptis bellum mouebit. Non quiescet, mihi
 credite non, cruenta bellua: tanta enim ipsius
 est rabies, tanta impudens arrogantia, tanta
 auaritia, tantaq; temeritas; vt exiguæ felicita-
 tis successu elatus victorię terminum orbis ter-
 rarum finem statuatur, & maiorem, in sanguine
 Christianorum profundendo, quam in fini-
 bus amplificandis voluptatem ponat. Specula-
 bitur statim, impasta rabidaque fera, tanquam
 ex vicina specula, proximam, & per primam oc-
 casionem oblatam prædam. Illinc Austriam,
 Carinthiam, Stiriam, Sclauoniam, Italiam;
 hinc Morauiam, Silesiam, Poloniam, & vicinas
 prouincias. Ac proinde REX Sereniss. Illu-
 strissimiq; Principes, cæteraq; clarissima Polo-
 niæ lumina; tria à vobis vti sociis, amicis, & vi-
 cinis, omnes omnino Hungariæ ordines, ve-
 stra

stra pietate, amicitia, & vicinitate freti, amicè
& officiosè petunt. Primum, velitis aliquot au-
xiliares copias vestris propriis sumptibus con-
scriptas in subsidium periclitantis Hungariæ,
statim primo, vere expedire. Alterum, non tan-
tum propriis sumptibus conscripto milite no-
bis auxilio vos esse, sed & si quos milites ex am-
plissimo hoc regno, ac vicinis eius provinciis
aut nostris, aut aliorum christianorum Princi-
pum expensis educere conati fuerimus; eis li-
beram in Hungariam proficiscendi facultatem
concedere. Deniq; nouo, perpetuoque fœdere
nobiscum sanctè pacto, vestram in armis, in
copiis, aliisque contra manifestum Christiani
nominis aduersarium belligerandi facultati-
bus societatem, virtutemque heroicam, qua
apud omnes gentes mirificè excellitis, cum no-
stra quamuis parua & exigua manu coniunge-
re. Consideranda enim in primis vobis est, no-
stra & patriæ nostræ conditio, extremum quod
ex interitu nostro vobis immineat periculum,
tum huius sanctæ societatis nouique fœderis

summa necessitas, tum etiam hostis importunitas, tum etiam expedita copiæ perfida incōstantia, & in augustissimum IESV Christi nomen & gloriam insitum illi à natura odium. Nos christiani sumus, socij, vicini, & amici vestri. Perpendite, obsecro, & reuocate in memoriam, inter Hungaros & Polonos, mutua ac alterna ex confœderatione antiqua auxilia & pacta sanctissima: & pro florentissimi quondam regni Hungariæ libertate & defensione maiores vestros, regesq; huius inclyti regni potentissimos, sanguinem & vitam vltro patrum memoria profudisse. Moueat vos, Seren. Rex, saltem sancta, pia, ac penè diuinitus nuper instituta inter vestram maiestatem & Principes nostros affinitatis coniunctio, ex qua non tantum capitum seu principum, sed & regnorum & membrorum accessit compaginatio. Ponat ob oculos Maiestas V. curas, vigilias, expensas infinitas, quas in gratiam Reipub. Christianæ Imperator christianissimus, V. Maiestatis affinis, amicus & vicinus, dies & noctes facit: Nihil

hil enim ipse, quod ad conseruationem & incolumitatem nostram pertinet, prætermittit. Nihil est, quod nostra causa strennuè & inuicto animo non subeat. Non parcit laboribus, non thesauro, non denique sanguini & vitæ. Neq; vos Senatores ampliss. cæteri que ordines inclyti huius regni, paucitas nostra, vires attritæ, exiguæ regni nostri iam iam labentis reliquiæ, ab hac sanctissima confœderatione, mutuaq; belli ineundi societate deterreat. Pauci sunt Hungari, verum est; sed non deest illis præpotentissimus Deus, cui tantum est in paucis, quibus benedixit vincere, quàm multos quibus maledixit profligare. Non deest nobis vsitata & quasi innata in campestribus præliis exercitatio. Non defuerunt annis quoq; superioribus de atrocissimis hostibus, viribus & numero, armisque potentissimis gloriosissimè partem victoriæ: Non, inquam, defuerunt. Quàm feliciter enim in Sclauonia apud Sizek cum Hazon Balsa pugnatum sit: quàm turpiter Balsa Budensis apud Albam Regalem cum selectissi-

mis

mis prætorianorum militum cohortibus fufus,
 fugatusque fit, nonne audiuiſtis? Quid com-
 memorem memorabilem illam ac pulcherri-
 mam victoriam apud arcem Hatuan in campo
 Turano ex Beglerbego Græcię, Baſſis Budenſi
 & Tœmeſuarienſi, exigua manu reportatam?
 Nonne etiam apud arces Filek & Seczien eiuf-
 dem Beglerbegi, Baſſæ vtriuſque Budenſis &
 Tœmeſuarienſis auxiliares copias, noſtra ca-
 ſtra, eadem vel ſequenti nocte, hoſtiliter inua-
 ſuras, primo ſtatim impetu, ad internecionem
 propemodum omnes deleuimus, extinximus?
 En maiorum noſtrorum exempla in poſteris
 quoque ſuis luce meridianã clariora. Hunga-
 ri diu ab annis circiter ſeptingentis pro ſua &
 communi Chriſtianitatis quiete excubias con-
 tinenter agunt: fines chriſtianorum non ſine
 cruentiſſimo certamine tutantur: ſæua tamen
 proſectò mercede: quoniam in alendis copiis
 diuerſis, & per tot hoſtium frequentes erupti-
 ones, ſpolia & cædes, tot iam annis labentibus,
 omnes Hungarici regni ordines defecerunt.

Iam

Iam deuicta tota Hungaria, quæ gens tot annorum spatio oppressa? quæ natio tot cladibus vexata? Quod regnum tot incendiis, calamitatibus, ferro, carceribusque afflictatum, tam potentem & inquietum hostem, infracto constantique animo, tam diu sustinebit? In hoc nobilissimo Poloniæ regno, virtutem in armis, magnanimitatem & tolerantiam in aduersis, patientiam in laboribus, belli facultates, opes ingentes, arma victricia, innumeram variarum gentium multitudinem, omnemque belli apparatus, quis vel mediocri iudicio præditus non videt? Sed regnum hoc non ita à natura, vt Hungariam montibus vndique, fluminibus profundis, ciuitatibus & arcibus, præfidiisque contra hostem arte multisque laboribus munitum esse, quis vel modicè Polonicarum & regionum & rerum peritus non animaduertit? Quare, si ex Hungaria in Poloniam accessum sibi nactus fuerit; non secus atque accipitres, aues rapacissimæ, caueis inclusæ, & postmodum dimissæ, in spatioso hoc aère libero vo-

similiter videtur in C. g. H. a. m. d. e. l. a. t. u.

latu prædam exercent, per totam Poloni-
am impunè per tot campos effusus vagabitur;
per tot ciuitates & oppida, ex materie lignea
ferè constructa, incendio & depopulatione
grassabitur. Ex his autem arcibus, non tam mu-
nitis, quàm elegantibus, quas terras, quosque
Poloniæ fines intra exiguum temporis inter-
uallum non peruadet? Considerate itaq; pro-
ceres inclyti, qualis clypeus, qualisque murus
fuerit hæctenus Hungaria Poloniæ; & quantum
præstiterint arma Hungarorum cùm Ortho-
doxæ fidei, tum maximè trāquillitati vestræ, &
quantū deinceps salua præstatura sint. Nolite
flocifacere & quietem vestram, & fortunas,
quæ totę ex salute Hungariæ pendent. Nolite
repellere sacrosanctam perpetui fœderis soci-
etatem, nunc vobis amanter oblatam. Et nos
aliquando hac gloria, hac pulchritudine, hac
admirabili confessus vestri elegantia, his tem-
plis, his palatiis, hisq; superbis turrib⁹ fulsimus.
Eadem vos fata, eadem fortunæ conditio &
casus, nisi tantis in tempore occurratis malis,
manebunt. Hungaria igitur vobis inprimis

curæ esse debet. Hungaria vobis copiis quàm maximis, Hungaria, inquam, quamprimùm iuuanda est: ibi obstruendum hosti iter, si vos & vestra omnia salua esse vultis: ita regiones vestras integras faciliùs ex lōginquo tutari poteritis; quàm postea ex propinquo laceras reficere, tueri, defendere. Nunc iuuate socij, nūc arma capite, dum hostis potentia minor, dum longinquior fines vestros non pertingit. Nunc nunc, vestra virtute bellica, truculentissimo orbis Christiani inimico nobiscum occurrite, cū Hungarorum vires minus attritæ, nosque superstites, socia arma vobiscum capeffere possumus. Nonné gloriosius & laudabilius erit, si latior simul ac certior nobis, firmissimo societatis & vicinitatis vinculo confœderatis, ex hoste triumphus, & vberiora spolia contigerint; quàm vt afflictis nobis & perdita Hungaria inopinata vos sollicitudo de salute regionum fortunarumq; vestrarum incautos corripiat? Caute prudentissimi fortissimiq; heroës, ne idem & vobis eueniat, quod olim Græcis, pumò,

exiguam opem recusantibus, tandem non suppellectilem modo; sed & vitam offerentibus amissa Constantinopoli accidit. Quid enim turpius, quid fœdus, quàm non præuisis calamitatibus, quæ certissimæ sunt, excœcata mente, pertinaciter in manifestissimum periculum, seipsum præcipitem agere? Quid rursus pulchrius, quid prouidentius, quid felicius, quàm in alieno periculo doctum & cautum se exhibere? Videtis Christianum amicum, & vicinũ regnum, concepto igni flagrare. Videtis flammam longè funestissimam penatibus vestris, iam iam, nisi occurratis, imminere. Ab aliisne igitur, vt restinguatur, expectabitis? vtinã Scythicum quoq; illud incendium in finibus Hungariæ nuper exortum per nostros comprimi, & restingui potuisset. Non fines Austriaci ingenti terrore perculsi acceptas iniurias, inflictæque lamentarentur vulnera: non iam in Hungaria tanta solitudo, vastitas, cædes, tot infantulorum crudelissimus interitus, tot lachrymæ, tantique parentum pro liberis partim dirè cæsis, partim

partim in foedissimam seruitutem abreptis fusi
eiulatus: Non tot oppida, tot curiæ nobilium
pulcherrimæ ab incolis desertæ, palatiaq; illu-
strium magnifica, suppetias alienas expeterent:
neque Turca victoriam ex Christianis, qui an-
te Tartarorum in fines nostros excursionem
copiis Sinan Bassæ, vel pares, vel superiores fu-
erunt, vllam superbus in Thraciam reportasset:
Quid? imò nec Iaurinum cepisset. At postea
tanti hostis pernicitate, qua in depopulationi-
bus, tanquam volatu quodam celerrimo vti-
tur, distracti & perturbati minus sufficientes
extitimus, quas & nunc in regno strages Tarta-
rus faciat, quàm miseranda, & à christiano ho-
mine meritò deploranda, suæ crudelitatis ve-
stigia relinquat, quotidie cum suspiriis & la-
chrymis, ô afflicti, cernimus. Verùm refarcire
istud malum, fortissimi heroës, poteritis: & hãc
pestem, inter omnes gentes abominandam, &
execrandam tollere facilè, innocentemq; san-
guinem, quo impius hic hostis sacrilegas suas
manus commaculauit, vindicare si volueritis,

valebitis : nisi placuerit fortassè, hostium perfidis blandimentis , adulationibus, fraudulentis induciis , & iniquissimo ipsorum fœderi fidem habere ; dū florentissimo huic Poloniæ regno, sub specie amicitiaë , & pacis inconstantissimæ simulatione , perpetuam pacem & tranquillitatem promittunt. Nolite, ordines inclyti, nolite hosti nefario & perfido, qui dum Christianos fide & amicitia sua decipit , iam certissimã sibi salutem eamq; interminabilem cõcessam esse credit, aures, animosq; tam facilè præbere. Parcit lupus oui, & nõnunquam etiam simulata amicitia blanditur, adulatur; quia prædæ abripiendæ opportunitatem nondum habet: verum vbi occasionem vel exiguam nanciscitur, illicò rabidam voracitatem in miseram ouiculam exercet. Ita nos maiorem regni nostri partem amisimus : amicitiaë namq; & fucatis pollicitationibus fideiq; Turcarum nimium credentes, tuti, securi, sub induciis , in pace viximus : illi autem nulla à nostris iniuria lacepsiti, quibusuis iniuriis leuiusculis falsò prætensis

oppor-

opportunitateque ex nostrorum otio capta, contra omnem amicitiae legem & sacrosanctam icti foederis pacem, contra omne ius gentium, in vindictam, ut hostes turbidi, inquieti, immanesque exarserunt: regiones nostras incendio & ferro vastarunt: arces admotis tormentis bellicis expugnarunt: fines suos quam latissime potuerunt cum maximo regni nostri detrimento dilataverunt; vel certe, ubi aperto Marte inuadendi modus ipsis defuit, technis, machinis, arte denique plusquam Pelasga, nostris ad unum trucidatis, praesidia nostra, munitiones nostras in suam potestatem redegerunt. Deplorant hanc ipsorum perfidiam multa Hungariae castra, Simon Tornia, Dombó, Dobrekeoz, Ozora, Kaposuyuar, Babsa, Korothona, Buiak, Zonda, Dregeli, Filek, Zeczien, Zolnok, Hatuan, Deuin, Kekkeo: deplorat Croatia uniuersa: deplorat Sclauonia pars maior: deplorant denique quamplurima huiusmodi loca munitissima; quae sub induciis istorum infidelibus, astu & fraudulencia

tia occupata sunt. Hos ipsos eorum callidos astus, & fraudes iam pridem tota luget Europa. Neque Polonia omni ex parte istius calamitatis immunis est: nonné tam vetera quàm noua foedera sanctè vobiscum pacta, non superiore saltem anno, per transitum & depopulationem Tartarorum immanissimam, verùm etiam tertio ab hinc anno egressu, & potentia Beglerbegi impius & perfidus Turca rupit, violauit, confregit? Tanta est hostis istius nefarij leuitas & perfidia. Vindicate igitur hanc atrocitatem, & cum Christi IESV Domini nostri hoste manus conferite. Doleat vobis iactura & perniciēs Christianitatis: occurrant arma vestra tot malis & periculis. Vestram opē implorant pueri in campis vagientes: vestra auxilia expētunt cadauera christianorum per agros crudelissimè passim iacentia: vestras suppetias viduæ lectissimæ, & virgines pudicissimæ ad inauditam inexpletamque libidinem raptæ. Vos socios & vicinos Hungarorum regio & terra afflictissima, sociorum & vicinorum

rum

rum vestrorum sanguine copiosissimo inebriata, vindices & iustissimos ultores exposcit. Vos denique ad perpetuum foedus, ad armorum victoriarumque, ac omnis fortunæ, tam aduersæ quàm prosperæ societatem inuitat. A vobis præsidium Hungaria extensis brachiis, quæ Poloniam tot annis, quasi clypeus & murus aheneus, animosè defendit, flagitat, orat, deposcit. Vobis ipsa, & posteris vestris, constans immobileque foederis, vicinitatis, bellicosæque contra communem hostem societatis vinculum, ultro, amanterque, defert. Quod si non pietatis studium, non zelus fidei, non amicitiae & vicinitatis antiqua iura, neque nostra hæc iusta, amica, legitima, mutuaque consuetudo, in hanc summè necessariam sanctissimamque expeditionem vos mouent & armant; moueat saltem te Sereniss. REX, vosque ornatissimi proceres, gloria, sacrosancta belli societas, necessitas denique, cui omnes sapientes parent. Regum namque & principum sceptrum & diademata gloria bellicis virtutibus parta exornantur.

Quid enim, vt Iulius Cæſar, toto terrarum orbe
 ob res præclarè à ſe geſtas celeberrimus, gloria
 ſuſpiciendus eſſet, effecit? virtus bellica: quid
 Pompeium, Scipionem, Hannibalem, Alexan-
 drum Magnum ad imperium totius orbis aspi-
 rantes incitauit? virtus bellica: quid Carolum
 magnum, Carolum quintum, Ioannem Cor-
 uinum, regni Hungarię quondam gubernato-
 rem fideliffimum, Matthiam Regem inuictiffi-
 mum, & alios complures præſtantiffimos re-
 gni noſtri heroës, ad bella, infracto inconfter-
 natoq; animo, ſuſcipienda pro Chriſtianæ Rei-
 pub. ſalute & conſeruatione, ad quæuis peri-
 cula ſubeunda tantopere incendit? virtus bel-
 lica: quid Caſmiros, Vladislaos, huius floren-
 tiſſimi regni glorioſa olim germina, per totum
 vaſtiſſimi orbis huius ſpatium, inter tot gentes
 celeberrimos laudatiſſimosq; effecit? virtus
 eadem bellica: quis vnquam magnanima
 heroicaq; natura exornatus, pro gloria con-
 ditionis ſuę, proq; nominis Chriſti celebra-
 te, vitæ necisq; periculum aliquando exhor-
 ruit?

ruit ? quid rursus hac laudabili societate, in qua religio, fides, æternaq; Dei Opt. Max. symbola defenduntur, pulchrius, quid amabilius, quid suavius ? Christus pientissimus Pelicanus sanguinem pro nobis nudus fudit, nudus pro cõmuni salute, erecto crucis trophæo cum hoste truculentissimo congressus est, sanguinem suum vitamque pro vestra pace & tranquillitate profudit : vos verò eum, eiusq; gloriam & honorem defendentibus, hostibusque illius bellum mouentibus, auxilio & societate vestra adesse non vultis ? Ille inimicis & humani generis hostibus vltro bellum indixit : vos autem perfidis & teterrimis eius aduersariis, sanctissimũque nomen & diuinitatem eius continuè blasphemantibus, armis occurrere recusatis ? Sed quid hæc amplifico, dũ preciosissima pulcherrimaque hæc munera cælitus vobis data, quibus exornati estis, sponte vos cõtra tam immanem truculentumque Christi Domini hostem impellant & excitent, atque adedò necessitas ipsa etiam nolentes trahat. Malo enim vos cõ-

siderare, quàm fando ominari, qualis Poloni-
am periclitante Hungaria fortuna maneat.
Horret animus admonitione eorum, quæ ven-
tura sunt, nisi huic incendio maturè eatur ob-
uiam: omnia mala, quæ nos passi sumus, & eti-
amnum patimur, vestris capitibus, & fortunis
imminent. A Turcis dirissimæ seruituti, viri
mancipabuntur: pueri, fœmine, puellæq; pro-
miscuè ad stupra rapientur: ac cùm parum pro-
derunt lachrymæ; tum dolebitis, dum licuit
non iuisse huic incendio obuiam. Non cre-
diderunt hæc olim futura Græci, non Mace-
dones, non Dalmatæ, non denique reliquæ
nationes, quæ nunc omnes miseram seruiunt
seruitutem.

Rumpite igitur moras, Serenissime REX,
& vos ornatissimi proceres: & cùm iam vos
necessitas ipsa cogat, arma contra infensissi-
mum hunc hostem, vestrumque sanguinem
sifientem capessite; nostrumque fœdus, obla-
tamque amicitiam, quam hodierno die vobis
nostri offerunt, sincero libenti que animo ac-
ceptate,

ceptate, admittite, confirmate, & cum summa nominis vestri gloria annalibus vestris inserite. Quod si feceritis, Hungariam longo iam situ squalidam pristino decori restituetis, ac immanissima seruitute tot annis oppressam in libertatem vindicabitis: immaculatam Christi prepotentis fidem pro execranda Mahometis tabe plantabitis: pacem pro bello, cultum diuinum pro armorum cura, iustitiam pro iniuria; & cum diuini numinis certissimo auxilio, diu ex hostibus desideratam victoriam nobiscum reportabitis: Hungaricam gentem perpetuò vobis deuinctam, confœderatam, & in omnibus vestris fortunæ & vitæ periculis auxiliarem habebitis: vestrę deniq; genti tot Illustrium historicorum cõmendationibus & scriptis celebrate, decus, gloriã, nomenq; immortale, nulla vnquam posteritatis memoria aut temporis iniuria delendum, inter omnes orbis Christiani populos & nationes comparabitis.

Dixi.

AD SERENISS. SIGISMVNDVM
TERTIVM, POLONIAE ET
SVECIAE REGEM.

&c. &c.

Nicolai Zokoli, de KisVarda.

*Hac sunt Pannonidos patriæ tristis summa nos træ,
Iam iam labentis nota precesq̄ tibi,*

*Rex uicine malis, fer opem : nam flamma propinquat
Sarmatiæ; nos tris, Rex pie, disce malis.*

*Flammas uicino conceptas igne moratur
Intæcæta arsurus qui sua teæcæta cupit.*

*Perfurit Odrussius gladius immanibus hostis,
Et quatit Ungarici moenia pulchra soli.*

*Barbaricis aras manibus funestat, honores
Diuorum sacros impietate premit :*

Omnia

Omnia succendit, uastat, debellat, inundat

Vulcano, telis, Marte, cruore, Geta.

Tolle decus regni, Regum fortis sine, sceptrum,

Et prosterne hostis colla superba trucidis.

CRACOVIAE,

In Officina Lazari, Anno Domini,

1595.

CORRIGENDA.

Fol. 9. ver. primo : instantiam, lege, inconstantiam.

Fol. 14. ver. 2. lege, expeditæ copiae perfidia,

250
No. 87

